

BISERICA și ȘCOLA.

Fóia bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacției

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

INVITARE DE PRENUMERAȚIUNE

LA

„BISERICA și ȘCOLA.“

Fóia bisericească școlastică, literară și economică.

Cu 1 Iuliu stil vechiu 1897 deschidem abonament nou la „Biserica și Școla.“

Rugăm pre toți domnii abonenți de până acum, cari doresc a avé fóia noastră și pe viitoriu, se binevoiescă a trimite la „Tipografia diecesană“ prețul de prenumerațiune care e:

PENTRU AUSTRO-UNGARIA:

PE UN AN . . . . . 5 fl. — cr.
„ 1/2 „ . . . . . 2 fl. 50 cr.

PENTRU ROMÂNIA ȘI STRĂINĂTATE:

PE UN AN . . . . . 14 franci.
„ 1/2 „ . . . . . 7 fr.

Sprrijinul moral și material, de care până acum s'a bucurat fóia noastră, ne îndreptățește a spera, că și în viitoriu vom fi îmbrățișați de asemenea simpatii caldurese precum și de bunăvoința nestrămutată a On. Public cetitoriu.

Redacțiunea.

16/28 Iunie.

In acéstă di s'au implinit 24 de ani, de când a trecut la cele eterne fericitul întru aducere aminte Archiepiscop și Metropolit Andreiu baron de Șaguna.

Bărbații mari nu mor nici odată. Mărimă baților mari se păstrează prin creațiunile lor, mult decât prin acestea prin faptul, că dênșii sunt, și rămân tipuri caracteristice pentru educațiunea generațiunilor ce li-urmază.

Ca la un tip caracteristic încercăm a privi astăzi asupra vieții și activității fericitului Metropolit.

Intr'ensul vedem pre preotul și prelatul, carele își pune sufletul său pentru oile sale.

Vedem pre scriitoriul bisericesc, carele rămâne activ pre terenul literar până la cea din urmă resuflare.

Vedem pre bărbatul de stat cu vederi înalte.

Vedem pre crescătoriul preoții și poporului prin administrațiunea bisericească școlară și fundațională.

Vedem pre bărbatul, carele trăiesce, și lucrază în presinte, ca să sântă viitoriul, și să ușureze traiul unui neam în desvoltare.

Inspirat de modul de gândire și acțiune a bărbatilor mari ai bisericii Domnului, Șaguna înaintea altarului a fost demn reprezentant și următor al apostolilor Domnului, bărbatul, carele înveta și ridica rugăciuni către cel Atotputernic cu o inimă în adevăr pătrunsă de cel mai profund simț de pietate creștină.

In administrațiunea bisericească este părintele, carele prin creațiunile sale de viață și trăinicie ridică poporului o clădire, în carea să se potă adăposti în vremuri grele, și sub scutul căreia să potă pași cu siguranță spre progres și înaintare.

Ca scrietor bisericesc Șaguna a scris și publicat un întreg sistem de teologie, convins fiind, că mijlocul uic pentru redeșteptarea și întărirea bisericii și poporului român este cunoșterea și însușirea cât mai aprofundată a adevărurilor cuprinse în cuvântul descoperit al lui Dumnezeu și în desvoltarea istorică a bisericii. Dinsul pe acest teren este bărbatul, carele la noi a brăzdat ogorul înțelenit în trecutul de tristă aducere aminte.

In istoria bisericească Șaguna este scrutătorul obiectiv al trecutului cu scop de a provoca în cetitori interesul de a face din experiențele trecutului pe măiestrul vieții. In dreptul canonic Șaguna dezvoltă conștiința de drept și de datorință pe baza și in direcțiunea pozitivă, căreia i se dă expresiune prin canoanele bisericeii ortodoxe. In teologia morală dînsul înfățișează in o formă ușoră principiile de viață cuprinse in evangelia Domnului. In teologia pastorală, opul său din urmă, lucrat pe timpul, când era greu bolnav, urmărind principiile de păstorire cuprinse in scrierile pastorale ale apostolului Pavel și dezvoltate prin Ioan Chrisostom, Vasiliu cel mare, Gregoriu teologul, Ambrosiu și alții, înfățișează candidatului la preoție și preotului in genere modul de gândire și acțiune, prin carele se potă satisface acestei dumnezeesci chiămări.

Pe lângă această Șaguna a revădit și retipărit toate cărțile rituale bisericesci. In această lucrare a sa Șaguna este cu cea mai mare îngrijire intru conservarea limbei românesci înțelese de popor, carea a scris-o traducătorii vechi ai cărților bisericesci in limba română. Schimbarea de text o face numai atunci, când această o reclamă înțelesul.

Ca bărbat de stat Șaguna a reprezentat cu demnitate sentimentul public al poporului românesc, care se reasumă in fidelitate către prea înaltul Tron și iubire de țară. Pe acest teren Șaguna urmărește aceeași tendință ca și odinioară fericitul intru aducere amintire metropolit Sava Brancoviciu, tendință, carea reiese din vechia programă și linie de conduită a bisericeii și poporului român. Și aici ca și pe alte terene, Șaguna are in vedere apărarea și dezvoltarea individualității naționale a poporului român.

Pe terenul fundational Șaguna face o frumoasă inițiativă prin fondurile înființate de dînsul și prin stăruința sa de a înființa preste tot locul fonduri pentru asigurarea bisericeii și școlii noastre confesionale.

Aceste și altele multe din viața și faptele fericitului Metropolit, sunt motivele, pentru-cari ne este atât de scumpă amintirea sa și pentru-cari Șaguna este unul dintre cele mai frumoase tipuri caracteristice din viața și istoria bisericeii și poporului românesc.

Acăsta este pentru generațiunea actuală și pentru generațiunile viitoare însemnătatea zilei de 16/28 Iunie. Ne aducem astăzi și de astăzi înainte aminte de prelatul, carele a trăit, și a lucrat o viață de om pentru înaintarea bisericeii și poporului

său. Privim astăzi in viața acestui prelat, pentru ca să-l urmăm, și pentru ca să ne inspirăm de același mod de gândire și acțiune.

Prelegeri din Sintaxa română.

(Continuare.)

A. Proposițiile coordinate copulative.

Proposițiile copulative arată o unire sau o înșirare de întâmplări sau de fapte, ce urmăză una după alta. Conjuncțiunile copulative sint: și, și . . . și, nici, nici . . . nici, parte . . . parte, când . . . când, pe de o parte . . . pe de alta, atât . . . cât și Ex.: *Nici două sabii într'o țecă, nici doi domni într'o țară. Nu trecu mult și iată vine la împăratul un Țigan (Isp.). Bolnavul nu poate mânca, nici dormi. Școlarii sînt parte silitori, parte lenesi. Atât ura, cât și beția sînt patimi foarte urite. Când eu povestiam, când George. Nici cântam, nici rîdeam (Alex.). Cinci sate ard pe cîmp și fumul lor se întinde ca o apă (id.). Frumos odor e Fulga și naltă-i-e fap-tura (id.). Pe de o parte gimnasiile vor reprezenta direcțiunea clasică și teoretică a studiilor, pe de altă parte școlile reale direcțiunea generalisătore și practică a învățaturilor (Od.). Și unul și altul a greșit. Când plînge, când rîde. Din zori în zori și Turci și noi svîrliam în aer plumbii (Alex.). Boliac pe de o parte și-a format o colecțiune interesantă de obiecte antice, pe de altă parte toate le-a ilustrat în feluriti articoli din ziarul Trompeta Carpaților (Od.). Copiul mîncară repede și se duseră iarăși la biserică (Isp.). Atât lenea, cât și luxul ne duc la sapă de lemn. La 6 ore dimineața sosiram la mănăstire, călugarii parte se rugau lui Dumnezeu, parte erau ocupați cu economia. Când avem 3 sau mai multe propozițiuni, conjuncțiunea și de regulă se pune numai inaintea celei din urmă. Ex.: *Cocoșii cântau de zori, vitele mugiau, pasă-rile își spălau penele, ziua tot mai mult se revêrsa și tot mai mult se desvêluisă din noapte (Sl.). Bă-trînul Dan ferice se duce, Nistrul trece, și'n aerul Moldovei se umflă pieptu-i rece (Alex.).**

A s i n d e t i c : *Ziua scade, iarna vine (Alex.). Câmpia scote aburi, pe umedul pămînt se întind cărări uscate de-al primăverii vînt (id.) Capul face, capul trage. Flămîndul codri visază, i-se lungesc urechile de fîme. Primăvara nu-i departe cu plă-cutele-i comori: încurînd o să ai parte de-ale tale dulci surori (id.). De odată un murmur de mi-rare se ridică împrejurul nostru, un glas unanim de laudă umplu totă sala (id.). Frunza crește, frunza cade, căprioara n'o mai rîde (Od.). Unii încarcă var, alții descarcă piatră și lemne, pietrarit*

fac tocot vărării aruncă lemne în foc, stăpânii fac larmă unul pentru cinci (Sl.)

Notă. La înșirarea de întimplări sau fapte în fruntea singuraticelor propoziții adese-ori se aplică particulele: întâiu, după-aceea, apoi, pe urmă, în sfârșit etc. Ex.: Patru luni am petrecut în străinătate, întâiu am călătorit prin Istria, după aceea am trecut în Italia, apoi am vizitat orașele mai însemnate ale Franciei, în urmă m'am reîntors acasă prin Germania.

Observare. Aici aparțin și **proposițiile explicative.** Propoziția explicativă explică cugetarea cuprinsă în propoziția precedentă și se introduce prin particulele: **adecă, anume, va să zică.** Ex.: *Vechea ta dorință se va împlini, anume tatăl tău cât mai curînd îți va cumpăra toate cărțile de lipsă. Împăratul își tănuia durerea inimii, adecă el nimenuia nu grația nimic despre sôrtea tristă a fiului său. Deodată sosiră trei oșpeți, anume: Dimitrescu, Albu și Crăciunescu. Cănele lacom s'a păcălît, adecă a lepădat carnea cea din gură pentru cea din apă. Nu mai vîi pela noi. va să zică ne-ai părăsit cu totul. Tu pleci încă astăzi, va să zică nu voiesci a ne aștepta și pe noi.*

Asindentic: *O singură fință în inima-i secată găsesce-adăpostire: bătrinu-i jalnic tată. (Alex.). Colo în depărtare zărit — am astă-noapte lumină mare: ard satele române, ard holdele n câmpii, ard codrii. (id.).*

Deprinderea XLVI. Cetiți bucata x. și spuneți, cari propoziții coordinate cuprinse într'însa sînt copulative și cum sînt legate de olaltă.

Deprinderea XLIII. Scrieți 12 propozițiuni coordinate copulative, dintre cari 4 să fie legate asindentic.

B. Propozițiile disjunctive.

Propozițiile disjunctive arată, că între cele 2 cugetări se pôte alege, dar numai lucrarea exprimată prin una din ele se săvîrșește. Conjunțiile disjunctive sînt: **sa ū, ori. a ū, veri, sa ū . . . . sa ū, ori . . . . ori, fie-că . . . . fie-că.** Ex.: *Orî ei, orî e ū (Isp.). Vorbesce înțelepșesce, sa ū tacî. Părinții noștri întrebuița ū terminarea esce și vorbia ū mai românesce, sa ū se servia ū de adiective sub forma de adverbe (Alex.). Duminecă te cercetez ori îți scriu Sa ū învață, sa ū părăsesce școla. Ionescu a ū vinde casa, a ū via. Fie-că e sănătos, fie-că e bolnav, tot atăta lucrăză. Vîi, a ū nu vîi?*

Deprinderea XLVII. Cetiți bucata x. și spuneți, cari propoziții coordinate cuprinse într'însa sînt disjunctive.

C. Propozițiile adversative.

Propozițiile adversative arată, că între cugetările din 2 propoziții este antitesă (= ele sînt

opuse). Conjunțiile adversative sînt: **dar, însă, iar, ci, totuși, dincontra, cu tôte acestea, până-când, nu numai, . . . ci și, numai** Ex.: *Multe am suferit, dar nu mi-am pierdut nădejdea în Dumnezeui. Ori-unde ne aflăm bine, însă mai bine ne simțim în patria noastră. Nu numai n'a mluît în viața sa pe nimeni, dar el lua paraua de naforă a vèduvei și bucățica de pâne din gura orfanului (Vlah.). Acastă faptă eroică înfioră pe Turci, iar pe creștini îi însufleșește (Bălc.). Procopsela nu se cumpără cu bani, ci se câștigă cu anii. Pe cei leneși nime nu-i laudă, dincontra toți îi urêsc. Până sêra te-am tot așteptat totuși nu ai venit. Prin sîrguință mulți se fericesc, până-când (= însă) prin lene nime. Codrul penal a rezervat aspre pedepse pentru incendiarii de casă, el însă n'a prevèdut casul incendiarilor limbii (Alex.).*

Asindentic: *Apa trece, pietrile rămân. Voi credeți în scrisul vostru, noi nu credem în nimic. (Emin.). Omul sfinșesce locul, nu locul pe om. Cel cu minte făgăduesce, nebunul trage nădejde. Sôrele să-mi fie bun, luna mănânce-o vîrcolaciî.*

Notă. Sînt adversative și unele propoziții legate de olaltă cu și. Ex.: *Tu-i dai bună dimineță și el te chicăte nhață. Cuptorul e ars și plăcinta nu este întinsă (Sl.). Altora dă povată și pe sine nu se nvață. Măcat-a ū aguridă părinții și copiilor le-a ū strepedit dinții. Inima mea plânge și el rîde.*

Deprinderea XLVIII. Cetiți bucata x. și spuneți, cari propoziții coordinate cuprinse într'însa sînt adversative și prin ce sînt legate de olaltă.

Deprinderea XLIX. Scrieți 4 propozițiuni coordinate disjunctive și 8 adversative, dintre cele din urmă 3 să fie legate asindentic.

D. Propozițiile conclusive.

Propozițiile conclusive arată o urmare, o concludiune trasă din cugetările precedente. Conjunțiile conclusive sînt: **decî, așadar, astfel, drept-aceea, prin urmare, de aceea, pentru aceea.** Ex.: *Sărăcenenii și-a ū fost scos gîndul de câștig, pentru aceea nici nu se află îndemnați a lucra (Sl.). Pe aici Sărăceneanul se simte acasă, de aceea mână numai în pași (id.). Tîmpul trece repede, drept-aceea trebuie bine întrebuițat. Toți sîntem muritori, prin urmare nici tu nu vei scăpa de môrte. Baba voia cu ori-ce preț să aibă o treime nedespărțită de nurori, de aceea își chitise una de mai înainte (Cr.). E ū am fost de față la acastă scenă, așadar am vèdut tôte cele întîmplate.*

Asindentic: *Ai intrat în horă, jocă. M' ai înșelaț odată, nu mă mai pot încrede în tine. Se înnorăză, va fi plôe. A sosit tòmna, să ne pregătim de iarnă.*

Deprinderea L. Spuneți, în bucata x. cari

propozițiunii coordonate sînt conclusive și prin ce sînt legate de olaltă.

Deprinderea LI. Analizați din bucata x. propozițiile compuse prin coordonare spunînd, ce raport este între ele.

Recapitulațiune.

(§. 25—31.)

Ce este propozițiunea compusă? Ce este propoziția compusă prin coordonare? Exemple. Ce este propoziția compusă prin suordinare? Exemple. Care membre ale propoziției compuse sînt zice principale și care secundare? Exemple. Cum se lîgă de olaltă membrele propoziției compuse? Exemple. Ce semne de punctuație se aplică între membrele unei propoziții compuse? Exemple. Ce este propoziția contrasă? Exemple. Ce știți despre concordarea predicatului cu subiectul multiplu? Exemple. Ce știți despre concordarea atributului multiplu? Exemple. Cum se impart propozițiile compuse prin coordonare? Ce sînt propos. coordonate copulative? Exemple. Ce sînt propozițiile coordonate disjunctive? Exemple. Ce sînt propozițiile coordonate adversative? Exemple. Ce sînt propozițiile coordonate conclusive? Exemple.

Cap XI.

Propozițiunile compuse prin subordnare.

Propozițiunea secundară întregesce înțelesul principalei, cași-cînd ar fi o parte a acesteia. De aceea deosebim atâtea feluri de propozițiunii secundare, cîte sînt și părțile unei propozițiunii simple amplificate. Astfel avem **propoziție secundară**: 1. **subiectivă**, 2. **predicativă**, 3. **atributivă**, 4. **completivă**, (obiectivă) a) **directă** și b) **indirectă** și 5. **circumstanțială** a) **de loc**, b) **de timp**, c) **de mod** și d) **de cauză**.

Notă. Une-ori secundara este virtă între părțile principalei. O astfel de secundară se chiamă **incisă**. Ex.: *Omul, care nu învață la tîmrețe, se căesce la bătrînețe.*

Cap XII.

Propoziția subiectivă.

Propoziția subordinată subiectivă întregesce înțelesul principalei fiind locul unui subiect. Ea răspunde la aceleași întrebări, cași subiectul: *cine? ce?* Astfel de secundare avem cu deosebire după verbele și espresiunile verbale unipersonale. Ex.: *Să cuvine, să cînstim pe cei bătrîni.* Este constatată, că *pămîntul se învîrte în jurul sîrelui.*

Propos. subiectivă se întroduce prin pron.: *cine, cel-ce, care, ce* sau prin conjuncțiile *că, ca*, (cu conjunctivul) *dacă, cînd, unde*. Ex.: *Cine sapă grăpa altuia, însuși cade într'insa.* *Cel-ce se sparie de ori-ce tufă, nici-cînd nu va trece prin pă ure.* Este cu neputință, *ca să trăiască cine-va fără aer.* Nu se scie sigur, *cînd va sosi tatăl mieu.* *Îmi face rău, nepôtă, să-l aud guițând* (Delavr.). *Planul lui Moțocera, ca să se pôtă lipsi de Lăpușneanul* (C. Negr.). Este mai

presus de ori-ce îndoială, că *moralitatea este basa ori-cărui stat.*

Notă. Conjuncția *ca*, cînd nu arată comparație, totdeauna este urmată de conjunctiv. Ea însă adese-ori pôte și lipsi dinaintea conjunctivului. Ex.: Este de dorit, *ca să te împaci cu Crețulescu.* Scopul mieu este, *ca tu să devii om de omenie.* Dar: *Să cuvine să fim recunoscători.* *Îmi face rău, nepôtă, să-l aud guițând* (Delavr.).

Deprinderea LII. Analizați propozițiile următore spunînd la cele compuse, dacă sînt compuse prin coordonare ori prin subordnare, și în deosebii care sînt secundarele subiective: *Alătura ardea o făcție de cêră galbenă și un biet călugăr bogonia pe slovenesce rugile agoniei* (Alex.). *M'am depins cu dinșii* (Od.). *Cine cere, nu pier.* *Aveam trebuință de aceste desluciri* (Od.). *De cu sêră se făcu de scire tuturor boerilor să se adune a doua zi* (C. Negr.). *Ispitele lumii sînt multe* (Od.). *El nu-i spuse nimica, ci numai se uită uimit pe luciul lacului și ochii i-se umplură de lacrimi* (Emin.). *Nici flămând, nici oia cu 2 miei.* *Cine are străin, are în casă spin.* *Ce e pe mine, e și în ladă.* *Să plînge și cel-ce are și cel-ce n'are.* *Calul are 4 picidre și tot se poticesce.* *N'am mîncat usturoiu, nu-mi miröse gura.* *E destul de rău, dacă nu-i al tîu.* *Ce ese din miță, șoreci prinde.* *Nu-ți este păcat, Iulio, să zici astfel de vorbe în biserică?* (Alex.) *Îmi venia să plîng de năcaz.* *Mi-se părea, că vedeam neincetat un inger cu aripile de aur* (Alex.). *Să vede, că ești încă un copil abia intrat în lume* (Alex.). *Oile merg grămadă, iar caprele se aleg.*

Deprinderea LIII. Scrieți 8 propos. compuse prin subordnare, în care secundara să fie subiectivă.

Cap XIII.

Propoziția subordinată completivă. (obiectivă).

Propoziția completivă (obiectivă) întregesce înțelesul principalei fiind locul unui complement: *Tu scii, că eu dorm epuresce* (Cr.). *Baba însă voia cu ori-ce chip să aibă o treime nedespărțită de nurori* (Cr.). *Adu-ți aminte, că ai să dai sêmă de tôte faptele tale.*

Deosebim propos. **completive directe și indirecte.**

I. **Propos. completivă directă** întregesce înțelesul principalei fiind locul unui comp. dir. Ea răspunde la întrebările: *pe cine? ce?* (cu un verb transitiv). Particulele, prin care se întroduc propos. completive dir. sînt: *că* (cu indicativul său opt.), *ca* (conjunctivul), *dacă* (dubitativ), sau pron. relativ. Ex.: *Dumnezău iubescce, pe cel-ce se tem de el.* *Hagiul nu voia să scie, dacă crapă pietrile de gerul Bobotezei* (Delavr.).

(Va urma)

Ioan Petramu.

D I V E R S E.

* *Esamen de cualificațiune învățătorească.* În zilele: 18, 19 și 20 Iunie a. c. s'a ținut la semina-riul diecesan din Arad esamen de cualificațiune învățătorească sub presidiul Pré Sântiei Sale, dlui Episcop diecesan Ioan Mețian. fiind de față și dlu inspector reges-

al comitatului Arad Varjassy Árpád. La acest esamen s'au prezentat, și l'au prestat cu succes toți cei 20 de elevi, cari au absolvat în anul scolar curent cursul al patrulea în institutul nostru pedagogic, 2 absolvenți ai institutului nostru teologic, și 6 eleve preparandiste, cari și-au făcut studiile pedagogice în mod privat la institutul nostru. Dintre elevii, cari au absolvat preparandia în anii anteriori, și au fost aplicați în mod provisoriu ca învățători s'au prezentat la esamen 5. Dintre acestia 2 au prestat cu succes esamenul de calificare și 3 au fost avizați a-se prezenta la procsima întrunire a comisiunii. Astfeliu numărul învățătorilor calificați în eparhia Aradului s'a mărit cu 30. Felicităm pre noii lucrători ai școlii noastre confessionale.

* *Conferința dela Clușiu în cauză a Bisericii române unite.* După cum am amintit deja, mai mulți fruntași ai bisericii rom. gr. cat. a convocat pe ziua de 29 Iunie a. c. n. o conferință în Cluj. Adunarea a fost bine cercetată.

Ordinea de zi a acestei Conferințe a fost următoarea:

1) Deschiderea conferinței prin unul dintre convocatorii conferinței.

2) Constituirea conferinței prin: a) alegerea unui președinte; b) alegerea a doi vice-președinți; c) alegerea a patru notari; d) alegerea a patru bărbați de încredere cu scop, ca asistând până la fine, să veridice protocolul conferinței.

3) Constatarea celor prezenți prin birou.

4) Raportul convocatorilor.

5) Alegerea unei comisiuni de 21 pentru discutarea raportului convocatorilor și a propunerilor prezentate la această comisiune.

6) Raportul și moțiunea comisiunii de 21.

7) Inchiderea ședinței.

Comisiunea de 21 a prezentat următorul proiect de rezoluțiune, care a fost primit en bloc:

Clerul și poporul credincios al Provinciei metropolitane române greco-catolice de Alba-Iulia și Făgăraș, întrunit în conferință din ocaziunea mișcărilor pornite pentru organizarea autonomiei bisericii catolice din Ungaria, ținută la Clușiu la 29 Iunie 1897, enunță ca conclas următoarele:

I. Considerând, că prin actul unirei cu biserica Romei, s'evârșit la 1698—1700, s'a enunțat numai unitatea de credință cu biserica Romei și supunerea canonică față de S. Sinod apostolic, rămânând intacte și nealterate rîia tul, disciplina, limba liturgică și celelalte instituțiuni de drept public al bisericii răsăritene și prin aceste rămânând garantată independența bisericii române unite de ori-ce autoritate bisericăscă din patriă;

II. Considerând, că prin bulla pontificalului de piă memoriă Piu IX, care se începe cu cuvintele: *Ecclesiam Christi*, datată din VI Calendas Decembris a anului 1853 cu prea înalta încuviințare a Majestății Sale Regelui apostolic s'a reactivat vechia *Mtropolia* românească de Alba-Iulia și s'a declarat de exemptă pentru toate timpurile de sub ori-ce autoritate a Primatului din Stri-

goniu și a ori-cărei autorități bisericăscă din patrie ori de airea;

III. Considerând, că independența acésta a Provinciei metropolitane de Alba-Iulia și Făgăraș și-a primit garanța sa prin inarticularea ei întemplată prin articolul de lege 39 din 1868;

IV. Considerând, că independența acésta și-a aflat espresiune factică prin cele două Concilii provinciale din anii 1872 și 1882, apoi prin celebrarea Sinódelor mixte și a celor electorale ținute în deosebie timpuri;

V. Considerând, că clerul și poporul român unit a protestat întotdeauna solemn încontra încercărilor continue de ingremiare a bisericii unite în organismul bisericii latine din Ungaria și mai vîrtos din incidentul tendințelor de acest soi manifestata mai cu sémă în anii 1869—7871:

Conferința declară solemn, că stă firm pe bazele de dezvoltare ale dreptului istoric a bisericii române unite și ține neclintit la condițiunile de existență ale acestei biserici: independența, caracterul ei național român și instituțiile sale răsăritene.

În urmare enunță, că credincioșii acestei biserici nu pot lua parte la lucrările unui Congres autonom comun cu biserica catolică de rîitul latin și de-odată protesteză în potriua încercărilor de-a fi contopită în vr'un organism străin de dreptul său public, vină acele încercări din ori-ce parte.

Paralel cu enunțările de mai sus, conferința, urmând esemplelor trecutului și mai ales voința clerului manifestată în Sinodul electoral dela 1893, nu pôte întrelăsa a insista și cu acésta ocaziune, ca și Provinciei bisericii unite de Alba-Iulia și Făgăraș să i-se asigure o organizare autonomică proprie și independentă de ori-ce alt organism autonom din patrie.

Organismul acestei autonomii proprii și independente îl reclamă:

1) Instituțiile răsăritene, limba liturgică, rîitul și disciplina Provinciei bisericăscă de Alba-Iulia și Făgăraș, cari prin faptul unirei au ramas nu numai neatinse, ci chiar asigurate și pentru toate timpurile garantate;

2) Condițiunile de existență și de prosperare a sîntei uniri în mijlocul neamului românesc, cari numai printr'un organism propriu și independent, în al cărui cadru și elementul luman s'și pôte ocupa locul cuvenit, ce pôte ajunge;

3) Echitatea și analogia cu alte biserici din țără;

4) În urmă chiar și articolul de lege 43 din 1868, care garanteză și bisericii greco-catolice române unite același organism autonom de care se bucură confesiunile recepte din patriă.

Conferința ține a daclara, că postulatele ei nu pot s'altereze cătuși de puțin legăturile firesci, ce isvorese din unitatea credinței, cu care biserica românească greco-catolică e unită cu biserica catolică de rîitul latin din Ungaria, și că aceste postulate nu cuprind nici decum o abdicere fiă chiar și tacită dela îndreptățirea ei asupra fondurilor comune ale bisericii catolice din Ungaria.

Conferența își ține de detoriă a da expresiune ali-pirei sale neclintite către Scaunul apostolic al Romei, apoi de omagiala supunere către Majestatea Sa împăratul și regele apostolic al Ungariei; în fine de reverință fiască și încredere deplină în arhieriei preasfințiți ai provinciei bisericesti greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgăraș.

Conferența decide a aduce aceste concluse la înalta cunoscință a Metropolitului de Alba-Iulia și Făgăraș și a celorlalți Episcopi provinciali, cu rugarea să binevoiască a lua spre sciință și eventuală întrebuintare și totodată să întrevină cu totă autoritatea lor la locurile competente pentru realizarea acestor postulate.

* **Catastrofa în Galați.** În 30 Iunie n. s'a întâmplat în Galați (România) mari nanorociri. Eată câteva amănunte: Apele lacului Brateș au rupt în două locuri șoseua Galați-Reni și s'au revêrsa asupra părții orașului numită vale.

Catastrofa este îngrozitoare. Jumătatea de oraș este sub apă; docurile, mai multe fabrice, între cari fabrica de lemne Goetz, deposite mari de cherestele, magaziiile marfuri ale drumurilor de fer, întreprinderile regiei etc. etc., sunt de asemenea sub apă. Soldații, cari și și noapte lucrau la întărirea șoselei, au părăsit lucrările.

Locuitorii din vale au fugit, spăriați, în partea de sus a orașului. Panica este generală.

Șoseana Galați-Reni a fost ruptă în 30 Iunie n. pe la orele 7 seara. Un vânt puternic, care bătea de la Nord a agitat așa de tare apele întrunite ale lacului Brateș cu ale Prutului, încât șoseana nu a mai putut rezista.

Gara și linia ferată sunt inundate. Din Galați nu mai plăcă nici un tren.

Apele Prutului cu ale lacului Brateș și ale Dunărei sunt întrunite. Peste 25 mii oameni sunt pe drumuri.

* **Catastrofa de drum de fer.** În 26 Iunie c. în Kolomea (Galiția) s'a întâmplat o mare catastrofă în urma unei rupturi de nor. Totă partea de jos a orașului a fost inundată. Un mare număr de case s'au surpat. S'au nenorocit și câți-va oameni. În decurs de câte-va ore a trăsmit în Kolomea de 18 ori, așa că cu totă ploia a mai isbucnit și foc în mai multe locuri ale orașului. Furtuna se îndreptase spre Stanislau tocmai pe timpul, când pornise trenul de persoane din Cernăuți. Apele ce veniu din toate părțile au subminat podul de peste rîulețul Kosatzowka. Pe la 1 și 1/2 noaptea trenul din Cernăuți trecînd peste pod, s'a surpat. Locomotiva împreună cu cinci vagoane de cl. I. și II. s'au prăvălit în apă, rupîndu-se de celelalte vagoane de cl. III, cari din norocire rămăseră pe șine. Locomotiva a dispărut cu totul în apă, dela celelalte vagoane răsturnate în apă se vedea numai partea de sus. Zece persoane au fost omorite, două grav rănite, ér 10 ușor rănite. Cu totul s'au aflat în tren 120 de pasageri. Între călătorii nenorociți se aflau și un medic de regiment care făcea călătoria de nuntă cu tinera sa femeie. Curentul apei a fost atât de puternic, încât un vagon a fost luat și dus de valuri până la depărtare de 300 metri.

* **Congresul international al Diaristilor.**

Diilele aceste s'a întrunit în Stockholm, capitala Svediei, un congres al diaristilor din totă lumea. Membrii congresului au fost primiți în mod foarte călduros și distins de regele Svediei, de guvern și de orașul Stockholm. Un șir de serbări de cele mai frumoase s'a dat în onorea diaristilor.

C O N C U R S E.

Pentru stațiunea învățătorească dela școla gr. or. rom. din **Veherd**, inspectoratul Oradii-mari, se escrie concurs cu termin de alegere pe **23 Iuliu (4 Aug.) 1897.**

Emolumintele sunt: în bani numerari 300 fl., afară de acesta cortel și grădină de legumi, precum și stolele cantorale dela funcțiunile obveninde.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Veherd, se se trimite subscrișului în Oradea-mare până inclusive 19/31 Iuliu a. c., avînd recurenții în vre-o Duminecă, ori serbatore a-se presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru stațiunea învățătorească dela școla gr. or. rom. din **Cheriu**, inspectoratul Oradea-mare, se escrie concurs cu termin de alegere pe **27 Iuliu (8 August) 1897.**

Emolumintele sunt: 1) În bani numărari 120 fl.; 2) pămînt învățătoreșc 16 jugere 80 fl.; 3) în bucate 7 chibule à 5 fl. = 35 fl.; 4) două orgii de lemne aduse acasa 24 fl.; 5) locuință și grădină prețuită 25 fl.; 6) stelele cantorale 16 fl. — Suma 300 fl.

Recursele ajustate conform prescrișelor Stat. Org. și §-lui 6 art. XVIII. din 1879, adresate comitetului parochial din Cheriu, se se trimite subscrișului în Oradea-mare până inclusive 24 Iuliu vechiu a. c. avînd recurenții în vre-o Duminecă, ori serbatore a-se presenta în biserica din loc, spre a-și arêta desteritatea în cântare și tipicul bisericesc.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu: **TOMA PACALA**, m. p. protopop și inspector școlar.

—□—

Pentru deplinirea postului de învățătore dela școla de fetițe gr. or. română din **Sân-Miclausușul-mare**, se escrie concurs cu termin de alegere **30 diile** dela prima publicare.

Emoluminte: 1) În bani gata 300 fl. v. a.; 2) cortel liber în natură cu una chilie, culină, cămara fără grădină; 3) doi stângeni lemne de foc pentru sine; 4) cinci fiorini pentru scripturistica; 5) zece fiorini pentru conferință.

Recurente vor produce atestat: 1) Că sunt de religiunea gr. or. română. 2) Atestat de conduită. 3) Testimoniu de calificatiune. 4) Atestat despre desteritatea sa în lucrul de mână.

Recursele astfel instruate au a-se substerne priu inspectorul cercual de școle Prea Onoratului Domn Paul

Miulescu protopop în B.-Comloș, comitetului parochial gr. or. român din Sân-Miclăușul-mare.

Dat din ședința comitetului parochial gr. or. român din Sân-Miclăușul-mare la 10/22 Iunie 1897.

Atanasiu Lipovan, m. p. Dr. *Nestor Oprean, m. p.*
notar. preș. com. paroch.

In conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. protopresbiter, inspector școlar.

Pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci din Inand, inspectoratu Tinca să scrie concurs pre lângă următoarea dotațiune:

1) Cuartir liber cu grădină mare 20 fl.; 2) în bani 100 fl.; 3) 11 jughere de pământ și cânepisice = 105 fl.; 4) bani pentru lemne din care se va încălzi și școala 25 fl.; 5) 10 cub. de cereale, jumătate grâu, jumătate cucuruz 50 fl.; se observă că lemnele le va aduce comuna.

Recurenții au a-se arăta în vre-o Duminecă ori sârbătore în biserica de acolo, ér recoursele instruate conform regulament se le trimite până în 22 Iul. (3 Aug.) a. c. subscrisului în Méhkerék u. p. Sarkad.

Din ședința comitetului parochial din Inand, ținută în 2/14 Iunie 1897.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. prot insp. școl.

—□—

Nr. 354/1897. F. G.

In scopul conferirii de stipendii din „Fundatiunea a lui Gozdu” pe anul scolastic 1897/8. să scrie concurs pe lângă următoarele condițiuni:

1. Concurenții să documenteze cu documente originale sau autenticate de notariu public:

a) că sunt fii de cetățeni ungari și aparțin la biserica ortodoxă orientală română, spre care scop se recere estrasul din matricula botezaților provăzut cu clausula parohului competent, că și de present aparțin la biserica greco-orientală română;

b) că studieza cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop au să subscernă studenții dela școalele medii atestatul despre anul scolastic 1896/7 ér cei dela facultăți și universități indicele despre toate cursurile ascultate;

c) că nici averea proprie nici a părinților nu ajunge să acopere toate trebuințele pentru crescerea concurentului, spre care scop e a să produce atestatul diregătoriei politice competente;

2. fie-care concurent are să indice în petițiunea sa specialitatea, la care și locul unde voiesce a contiua studiile, precum și aceea dacă are și alt stipendiu.

3. cei-ce voiesc să studieze în străinătate, au să arete necesitatea de a face studii în străinătate, ca în casul dacă li se va vota stipendiul, să se pótă îndată esopera concesiunea ministerială prescrisă.

4. Petițiunile instruate cu documentele necesare sunt a se adresa la reprezentanța fundațiunei lui Gozdu (Budapesta VII. Király-u. 13 sz.) până la 5 August a. c. n.

5. Totodată se provocă toți stipendiștii actuali, prin urmare și cei absolvenți, cari cer ajutore pentru depunerea rigoroselor și câștigarea gradului de doctor ca până la terminul susindicat și pe lângă observarea p. 2) din acest concurs să arete rezultatul studiilor din anul scolastic 1896/7 căci alt-cum li se va sista stipendiul, respective nu vor căpăta ajutoriul.

6. Petițiunile, cari nu sunt instruate cu documentele susamintite sau sosite după terminul scris, nu se vor lua în considerare.

7. In interesul espedării regulate, fie-care concurent

să indice în petițiune locul și posta ultimă, unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunei lui Gozdu ținută în 22 Iunie, 1897. n.

Comitetul.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școala confesională ort. rom. din Fiscut, (inspectoratu Lipovei) să scrie concurs cu termin de alegere pe 13/25 Iunie a. c.

Emolumintele anuale sunt: 1) Bani gata 140 fl. v. a.; pentru scripturistică 4 fl. v. a.; 2) în naturale 24 Hectolitre de grâu cnrat; 3) 3 jughere și 1500 st. □ pământ și un intravilan de 400 st. □; 4) 8 orgii de lemne din cari 4 sunt ai școlei; ér 4 ai învățătorului; 5) locuință liberă cu 2 încăperi ect.; 6) dela înmormentări unde va fi poftit 40 cr.; 7) pășune liberă; 8) pentru curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna; 9) darea după acest venit o va suporta-o alesul învățătoriu.

Reflectanții au să și subșternă recoursele provădute cu testimoniu de cualificațiune și limba măgiară, adresate comitetului parochial din Fiscut — Prea On. Domn protopresbiter și inspector de școle Voicu Hamsea în Lipova. Competinții vor avé să se presente în vre-o Duminecă ori sârbătore în sf. biserica, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, însă nu în ziua alegerii.

Din ședința comitetului parochial, ținută în Fiscut la 21 Mai st. v. 1897. Pentru comitetul parochial:

Sava Seculinu, m. p.

paroch. președ. comit. paroch.

Cu consensul meu: VOICU HAMSEA, m. p. prot. inș. școl.

—□—

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătoresci dela școala gr. or. rom. din Babșia să scrie concurs cu termin de alegere pe 20 Iuliu a. c. st. v.

Emolumintele anuali sunt: 180 fl. v. a. pașal pentru conferință și scripturistică 10 fl.; 40 metrii de lemne din care are a se încălzi și sala de învățământ, 3 jughere de pământ prețuit în 60 fl.; 30 hectolitre bucate parte grâu, parte cucuruz, dela fie-care înmormentare 20 cr.; cuartir liber cu intravilanul pe care se află zidită sala de învățământ precum și grădina de afară a intravilanului bisericii nou edificate.

Recoursele cuvincoș ajustate se să trimite oficiulu protopresbiteral în Belinț cott. Timiș, având recurenții în vre-o Duminecă séu sârbătore a se presenta în biserica spre a-și arăta desteritatea în tipic și cântările biserecești

Recurenții cu clase gimnasiali și cei perfecționați în musica vocală, ca se pótă conduce corul vocal esistente, vor fi preferiți.

Comitetul parochial

In conțelegere cu mine: IOSIF GRĂDINARIU, m. p. protopresbiter.

—□—

Prin mórtea fostului învățător Stefan Ardelean, postul învățătoresc dela școala din S.-Saldabagiu, — inșp. Beiușului — devenind vacant — pentru îndeplinirea acestui post să scrie concurs la dorința comitetului și sinodului parochial întreg.

Cu acest post este inpreunat salariul prescris de lege și sistemisat de poporul — respective comitetul și sinodul parochial — la suma de 300 fl. (trei sute floreni) cvarțir și grădină, alesul va avea a purta și cantoratul.

Doritori de a ocupa acest post, sunt avisați a-și trimite recoursele subscrisului inspector până la 26 Iulie (7 Aug.), éra în 27 Iuliu (8 Aug.) se va ținea alegerea, tot odată cu observarea prescriselor au a-se presenta până la alegere și la s. biserica, ca să se facă cunoscuti

poporului, și se-și arete desteritatea în tipicul și cântările bisericești, ca cvalificat.

Dat în ședința comitetului parochial din S.-Saldabagiu, ținută la 8/20 Iunie 1897.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: ELIA MOGA, m. p. protopresbiter, inspector școlar.

—□—

La 8/20 Novembre a. tr. 1896. pe care ținută s'a publicat alegerea de preot la parochia de II. clasa S.-Saldabagiu, din cauza că au fost numai un concurent — comitetul și sin. dul parochial ne învoindu-se — la alegerea de preot, s'au amânat și decis a se escrie concurs nou.

Deci pe baza concluserilor Ven. Consistoriu oradan din 9/21 Decembre Nr. 1707. B./1896 și dto 7/19 Aprilie a. c. Nr. 423 B. pentru parochia de II. clasa din comuna S.-Saldabagiu protopresbiteratul Beișului se escrie concurs nou cu termin de alegere pe 27. Iulie 8. Aug.

Beneficiile preoțesci în acésta parochiă stând din casă parochială bună, grădină și grajd, din pământul parochial, birul preoțesc dela totă casa, ȗilele de lucru și stolele dela funcțiunile preoțesti usuare. — Tóte aceste estimate de comitetul și sinodul parochial la suma de 632 fl.

Doritori de a ocupa acésta parochie, au a-și substerne recursele până la 26 Iuliu (7 Aug.) subscrizului protopresbiter, având a dovedi, că au cvalificațiune pentru parochiă de a II-a clasa; și tot-odata până la ȗiua alegerii — în conformitate cu §. 18. din regulamentul pentru parochii — au a-se presenta la s. biserică pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și cele bisericești.

Dat din ședința comit. parochial ținută la 8/20 Iunie 1897.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: ELIA MOGA, m. p. protopresbiterul Beișului.

—□—

Conform ordinului Consistorial dttó 15/27 Martie 1897 Nr. 1361 se escrie concurs pentru postul preoțesc imbinat cu cel învățătoresc dela parochia de cl III din Chisoros cu termin de recurgere și alegere de 30 de ȗile dela prima publicare.

Venitele preoțesci sunt: 30 fl. bani gata, 50 chible grâu curat, 1 juger pământ la grădina casei și stola usuată. Salariu învățătoresc: 120 fl. dela Ven. Consistoriu, locuință corespundătoare, 4 stângini de paie, din cari are să încălzescă și școla.

Recurenții petițiunile lor adiustate cu documintele prescise au se-le substérna până la terminul susindicat, oficiului protopopesic gr. or. rom. în B.-Comloș (Nagy-Komloș) comitatul Torontal, ér nainte de alegere se se preséntă și se se arete alegătorilor.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: PAUL MIULESCU, m. p. prot.

—□—

Se escrie concurs pentru indeplinirea definitivă a postului învățătoresc din Berechiu, (com. Bihor.) pre lângă dotațiunea anuală de 300 fl. solvinđi anticipative și cuarțir liber. Buratoratul și spesele de conferință le va vedea comuna bisericească. Ștólele cantorale.

Recurenții au a-și trimite recursele adiustate conform reg. pentru învățământ subscrizului protopop în Méhkerék, u. p. Sarkad, până în ȗiua de 1/13 Iulie 1897.

Berechiu, 1/13 Iunie 1897.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu mine: NICOLAE ROCSIN, m. p. protopresbiter.

Se escrie concurs pentru indeplinirea definitivă a parochiei de clasa I. din comuna Cséfa, com. Bihor, pre lângă următórea dotațiunea

1) Casă parochială 100 fl.; 2) una sesiune pământ 400 fl.; 3) competență de bir 220 fl.; 4) ștólele usuare 160 fl. — De tot 880 fl.

Pre lângă observarea, că alesul va solvi contribuția erarială, sunt avisați reflectanții ca recursele lor adiustate conform regulamentului pentru parochii să le trimită subscrizului protopop în Méhkerék, u. p. Sarkad până în ȗiua 1/13 Iulie 1897.

Dat din ședința comitetului parochial ținută în Cefa, 4/16 Iunie 1897.

Nicolae Rocsin, m. p. protopresbiter.

—□—

Se escrie concurs pentru deplinirea parochiei de clasa a III-a, din comuna Veherd, protopresbiteratul Oradii-mari, cu termin de alegere pe 13/25 Iuliu 1897.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială și intravilanul prețuite 60 fl.; 2) dela 72 numere de case câte 20 cr. = 14 fl. 40 cr.; 3) 12 jugere pământ arătoriu prețuit în 192 fl.; 4) 12 cubule grâu de pâne a 5 fl. și 7 cubule orz a 3 fl. 50 cr. = 84 fl. 50 cr.; 5) dreptul de pășunat pentru 3 vite a 5 fl. = 15 fl.; 6) venitul ștolar după calculul mediu a lor 5 ani din urmă 70 fl. — Suma 435 fl. 90 cr.

Se notéză, că darea după pământul parochial o solvesce comuna bisericească, éră darea pentru competențele de pășunat o va solvi preotul alegând.

Recurenții sunt avisați: ca recursele lor iustruite conform recerințelor legali, pentru parochiile de clasa III-a și adresate comitetului parochial din Veherd, se-le substérna subsempnatului protopop în Oradea-mare până în 10/22 Iuliu a. c., având până la alegere a-se presenta în vre-o Duminecă ori sêrbătore în sânta biserică din Veherd, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parochial.

In conțelegere cu: TOMA PACALA, m. p. protopop.

LICITAȚIUNE MINUENDĂ.

Pentru nou edificânda biserică gr. or. română din Cladova, comitatul Caraș-Severin se escrie concurs de licitațiune minuendă pe ȗiua de S. Apostoli Petru și Pavel a. c. 11 óre a m. la fața locului în Cladova în localitatea școlei, conform planului și preliminarului de spese aprobat de Venerabilul Consistoriu diecesan sub Nr. 3086/1897.

Comuna bisericească se îndătorește a pune la dispoziția întreprinđătoriu ui, pétră pentru fundament, cărămidă, var, năsip și lemnul tare, éră reflectanții vor avé se depună un vadiu de 10% din prețul de esclamar de 3797 fl. 51 cr. totodată comuna își rezervă dreptul de a se pronuncia asupra ofertelor după licitația éră celelalte condițiuni, planul și preliminarul de spese se pot vedea ori și în care ȗi la oficiul parochial din loc.

Cladova la 2 Iulie n. 1897.

Ioan Căpitan, m. p. preot preș. com. paroch.

In conțelegere cu mine: IOSIF GRĂDINARIU, m. p. protopresbiter.

—□—